

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică“ se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina“, „Ardeleana“, „Auraria“, „Berzovia“, „Bihoreana“, „Bistrițana“, „Bocșana“, „Brădetul“, „Cassa de păstrare“ Miercurea, „Cassa de păstrare“ Săliște, „Chioreana“, „Cordiana“, „Corvineana“, „Crișana“, „Detunata“, „Doina“, „Economul“, „Făgeșana“, „Fortuna“, „Furnica“, „Hașegana“, „Hondoleana“, „Humedoara“, „Iulia“, „Lipovana“, „Lugoșana“, „Luceafărul“, „Mielul“, „Munteana“, „Mureșana“, „Mureșanul“, „Nădlăcana“, „Nera“, „Olteana“, „Oraviceana“, „Patria“, „Plugarul“, „Racoșana“, „Sătmăreana“, „Sebeșana“, „Selăgeana“, „Sentinela“, „Silvania“, „Someșana“, „Steaua“, „Timișana“, „Ulpiana“, „Victoria“, „Vlădeasa“ și „Zlăgheana“.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 20—, pe 1/2 an K 10—.

DIRECTOR:
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui em² câte 10 fileri.

Anul III.

Sibiu, 30 Novembre 1901.

Nr. 47.

Săcuii și „Albina“.

Intimpinarea trimișă la „Ellenzék“, reprodusă și de Dv. în numărul premergător al „Rev. Econ.“, a apărut în N-rul din 20 crt. al amintitului ziar, însă mutilată de tot.

Din partea polemică nici o iotă n'a publicat „Ellenzék“, ci numai sumele trimise bărbatului nostru de încredere din Hașfalău și declarațiunea categorică, că „Albina“ nu se ocupă cu ideea de a înființa filială între Secui.

Pe mine nu mă surprinde această atitudine a presei magiare, pentru-că ea numai pretext cearcă ca să poată mișca pe publicul și autoritățile magiare, ca să sară într'ajutorul elementului magiar din Transilvania împlinindu-i vr'o nouă dorință „specială“ transilvană.

Demult datează această atitudine *neloială*, carea prin us a devenit *sistem*.

Chiar și la înființarea „Emke“-i s'a agitat cu influința „Albinei“, și deatunci în continuu tot de ea se freacă nevoiașii de câțori le mai trebuie vr'o căpătueală a scăpătașilor foști „birtokoși“.

În toamna anului 1888, în călătorie spre Sibiu, întâlnind la o gară pe fostul meu coleg deputat, *Ugron Gábor*, carele pe atunci agita prin ziare pentru înființarea unui mare institut hipotecar în Cluj, carele să țină cont de raporturile „speciale“ ardelenesci, și să împrumute proprietarilor de aici sume mai mari decât împrumută institutele din Budapesta, cari nu țin cont de aceea, că darea de pământ a „birtokoșilor“ magiari nu poate servi drept cheiă a valorii moșiei, pentru-că deoparte cheia este în general cu 20% mai mică în Transilvania decât în Ungaria, ear de altă parte catastrul s'a făcut cu *conlucrarea birtokoșilor*, cari și-au taxat rentabilitatea

moșiilor mai scădută decât într'adevăr este, ca să plătească contribuție cât se poate mai mică, — și carele între altele scrisese, că „Albina“ *bucuros* dă împrumuturi hipotecare și *magiarilor de pela periferiile naționale*, pentru-că *scie*, că Săcuii nu vor pute fi punctuali cu plata și că va pute pune mâna pe moșiile lor, ca apoi să le vândă Românilor — i-am făcut imputarea: că „de ce scrie el nebunii de acestea, când chiar din experiență proprie scie, că **nu sunt adevărate**, pentru-că nu de mult chiar dînsului îi venise într'ajutor „Albina“ ca să cumpere la licitație o realitate hipotecată la ea, din care numai el a avut profit?“, ear el mi-a răspuns: „Nu contra voastră am scris eu, ci pentru noi, pentru-că atât e de *indolentă* această iubită a mea națiune magiară (în ironie: „ez az én kedves magyar nemzetem“) încât ca să o poți mișca din loc, *trebuie să o împungi cu furca cea de fer*, ca pe bivol spăriindu-o cu pericol național din partea Românilor; dar voue nimic nu vă poate strica aceasta, din contră numai glorie poate fi pentru voi, că ați devenit un factor economic atât de puternic încât insuflați spaimă în noi“.

Nu voiu să eternizez aci și răspunsul care i-l'am dat eu la aceste motive *neloiale*. Fapt este însă că presa magiară din Transilvania tot pe această coardă cântă de atunci și a infectat nu numai pe publiciștii din Ungaria, dar chiar și pe unii bărbați de stat și pe deputați, ba astă primăvară vedurăm chiar și pe un magnat, contele Esterházy din Pojon, carele nici n'a vădut Români, decât numai soldați când era oficer, scoțând o broșură cortescă în care pretindea să se declare de incompatibili cu postul de deputat, și membrii consiliului de administrațiune a „Albinei“.

În jurnalistică, în adunări generale de societăți culturale și economice, în parlament și pretutindenea unde se trata de cestiuni

șovinistice, gogorița era și este tot „Albina“, pentru-că calumnia continuă, în urma urmelor, tot prinde ceva.

Ni se dice din unele părți că să ne pară bine, pentru-că cu asta numai câștiga putem înaintea clientelei noastre principale — înaintea Românilor.

Nouă însă cu toate acestea nu ne convine lucrul acesta, pentru-că noi nu voim să aparem nici mai buni nici mai răi decât suntem. Afacerile noastre sunt serioase și serios voim să fie și apreciate de toată lumea.

Înzădar am trimis din când în când întâmpinări la ziarele, cari ne au atacat, pentru-că nu le-au publicat sau de loc, sau numai mutilate. Inzădar s'au apostrofat calumniatorii în rapoarte către adunările generale ale acționarilor, pentru-că nici de acelea nu s'a luat act, ci presa și societatea magiară neconținut și-a urmat și-și urmează calea apucată. Chiar pentru aceasta cred că a sosit timpul, ca se dau publicității un document de mare valoare pentru cei ce vor se cunoască adevărul.

În luna lui Iunie a. c. un mare proprietar magiar, un conte, voia să capete dela „Albina“ un împrumut hipotecar de 200.000 Coroane. A venit în persoană la Sibiu, și i-s'a spus ce date are să producă, ca cererea lui să se poată pertracta în sinul direcțiunii.

La finea lunii respectivul și-a trimis datele necesare, și acoperire era abundanță, direcțiunea însă indignată de broșura lui Esterházy și de aprecierea acestei broșuri din partea presei maghiare, n'a admis la pertractare cererea, ci cu datul din 29 Iunie i-a restituit actele cu următoarea rezoluțiune:

„Drept respuns la st. Dv. din 22 crt. ne luăm voie a Vă înștiința cu regret, că nu reflectăm la acest împrumut“.

„Suntem expuși atât de intensiv la atacuri neîntemeiate din partea particularilor, corporațiunilor și a ziarelor, acuzându-ne, că numai pentru aceea dăm împrumuturi și Sécuiilor pentruca să-i deposedăm, fără ca să ne împărtășim nici de cea mai neînsemnată apărare din partea respectivilor debitori, cari prea bine știu că toate aceste invinuri nu sunt decât calumnii — încât direcțiunea s'a decis ca succesiv să-și restrângă afacerile de împrumut pe teritoriul sécuiesc“.

La această scrisoare „Albina“ a primit următorul respuns cu datul de 1 Iulie a. c.

„Epistola Dv. din 29 Iunie m'a foarte surprins.

„Nu pricep, cum se poate influința un institut de bani, care stă pe basă reală, într'o afacere atât de serioasă prin articoli de

ziare, lipsiți de ori-ce bază, cari numai după senzațiune venează“.

„Dar dacă în cestiuni de acestea, pur de afaceri, aș da ceva pe pressă, și dacă eu aș fi „Albina“, cu un client secuiu, *independent economic*, chiar acuma și pentru aceea m'aș nesui să încheiu afacerea pusă deja în curgere, ca să pot documenta: *ecă nu pornesc după deposedare*“.

„Dacă eu m'ași influința de *nefericitul și de atâtea ori rău aplicatul nostru șovinism*, demult deja trebuia să-mi sistez toate întreprinderile industriale“.

„Ziarele, ministeriul etc. etc. de ani de zile sunt pline cu *cestiunea sécuiască*“.

„Vor să expatrieze pe Sécui en masse, pentru-că nu au ocupațiune etc. *Respândesc în lumea largă cele mai ridicule faime*“.

„Eu carele *sum Sécuiu de origine*, în calitatea mea de Sécuiu, între Sécui trăind, *cu sutele aduc lucrători italieni și slovaci*. Pentru-ce? Pentru-că nu capăt lucrători sécui, și nu capăt pentru-că nu sunt“.

„Cei-ce voiesc să expatrieze lucrători sécui, dovedesc că nici ideeă nu au de împregiurări. *sau cu intențiune încurcă starea faptică, vênând după popularitate*“.

„Dacă eu m'aș lăsa a fi influințat de multele *vorbe stupide*, de mult aș sta fără lucrători și trebuia să-mi sistez afacerile“.

„Împregiurarea că institutele săsesci și „Albina“ dominează Ardealul *este dovadă nu contra lor, ci pentru ele*“.

„Acel institut, ale cărui resurse de putere sunt mai mari, condițiunile mai favorabile și procedura mai acomodabilă — devine învingător în concurență“.

„Cunosc din temeiul aceste lucruri, pentru-că am venit mult în atingere atât cu institutele săsesci, cât și cu cele maghiare“ 1).

Eată o critică adevărată, a unui *Sécuiu independent* despre agitațiunile sécuiesci contra „Albinei“, puse la cale de nisce elemente scâpătate, cari nu pentru vorbele, ci pentru *faptele lor*, atâta trecere au la po-

1) Textul original:

„Mult hó 29-kén kelt levelük nagyon meglepett“.

„Nem értem hogyan befolyásolhatja magát egy reális alapon álló pénzüzetet ilyen komoly üzlet megkötésénél, alaptalan, sensatiót hajhászó ujság cikkek által“.

„De ha adnék valamit ilyen tisztán üzleti kérdésben a sajtóra és én vagyok az „Albina“, vagonilag független székely ügyféllel, épen most csak azért is igyekezném megkötni a már folyamatban levő üzletet, hogy documentálhassam: ime nem deposedálásra utazom“.

„Hogyha én szerencsétlen és annyiszor helytelenül applicált chauvinismusunk által befolyásoltatnám magam, már régen be kellett volna szüntessem minden iparvállalatomat“.

porul s'ecuiesc, încât în necazurile lor materiale, numai primiți să fie bieții Săcui, fug de băncile s'ecuiesci cari îi exploatează în mod căzăresc — cercând scut la cele săsesci și românesci, ear când e vorba de a-și trimite reprezentanți la dietă, *mai bucurosi își pun încrederea într'un țeran din sinul lor, sau într'un jidan bogat din Budapesta*, decât în cei ce vor să-i ferească pe hârtie, hulind băncile românesci și săsesci, ca pe această scară, ei să ajungă la vr'un os de ros.

Parteniu Cosma,

directorul executiv al „Albinei“.

Pensiunile oficialilor de bancă.

— Asigurări de capital și rente. —

Între diferitele modalități de cari pot usa întreprinderi particulare, ca și băncile noastre, pentru asigurarea viitorului oficialilor lor și al familiilor acestora, pe lângă asigurarea de pensuni (cari nu sunt alta decât rente combinate de invaliditate, de etate și văduvie), — ocupă un loc de frunte asigurările ordinare de capital și de rente viagere.

Împrejurările, și împreună cu aceste și trebuințele, pot fi cu totul diferite la diferitele institute. Situațiunea locală, întinderea și ramificațiunile afacerilor, și chiar și relațiunile între cari trăiesce clientela unui institut, sunt totatătea împrejurări și momente cari pot avé o inriurintă decizitoare asupra întocmirii întregului organism al unui institut, și în deosebi și asupra condițiunilor în cari se compune și angajează corpul oficialilor. Astfel scim s. ex. că avem și bănci, cari nu sunt deschise și nu funcționează neîntrerupt, ci numai în anumite zile sau la anumit timp, și astfel aceste nu au trebuință de un corp de oficiali speciali, neangajați în alte afaceri, ci își provéd agendele, în parte ori exclusiv, numai prin persoane, cari au și alte func-

„Az újságok, ministerium s. a. t. évek óta tele a Székely-kérdéssel“.

„Székely munkásokat akarnak tömegesen kitelepíteni, mert a székelynek nincsen foglalkozása s. a. t. — A legnevetésesebb híreket kürtölik világgá“.

„En, a ki székely családból származom, székely létemre, a székelyek között élve, százával hozom be az olasz és tót munkást. Miért? mert székely munkást nem kapok, mert nincsen. A kik székely munkást kitelepíteni akarnak, azt bizonyítják, hogy fogalmuk sincsen a viszonyokról, vagy szántsándékkal ferditik el a tényállást népszerűség hajhászatból“.

„Ha én befolyásoltatnám magam sok ostoba beszéd által, régen munkás nélkül állanék és becsukhattam volna a boltot“.

„Azon körülmény, hogy a szász pénzüzetek és az „Albina“ uralják Erdélyt, nem ellenük hanem mellettük bizonyít“.

„A mely pénzüzetnek erőforrásai nagyobbak, feltételei kedvezőbbek, eljárása alkalmazkodóbb, az a versenyben a győztes“.

„Ismerem alaposan ezen dolgokat, mert sokat érintkeztem úgy a szász mint a magyar intézetekkel“.

țiuni și consideră postul lor la bancă numai ca o ocupațiune laterală.

Din acest exemplu ne putem convinge, că trebuințele cu privire la pensuni difere nu numai după institute, ci și la același institut după persoane, și astfel băncile cu ocașiunea asigurării pensiunilor vor avé să caute și aleagă *din cas în cas* acea modalitate, care între împrejurările date va fi mai avantagi-oasă și corespunzătoare scopului.

Etatea oficialilor, împrejurarea dacă s'au calificat dela început anume pentru această carieră, ori dacă își provéd funcțiunea la institut numai ca o ocupațiunea laterală, precum și chestiunea dacă în un asemenea cas au asigurată, ori nu, și pe altă cale o pensune sau provisiune oare-care, — vor fi totatătea momente, cari vor puté indica și determina din cas în cas modalitatea ce va fi de preferit. Și chiar împrejurarea că băncile noastre la început, atât din cauza insuficienței mijloacelor și a lipsei persoanelor qualificate, cât și în urma îngustimei cercului lor de activitate, nu au putut să și angajeze, preste tot ori exclusiv, numai oficiali cu qualificațiune specială, ci s'au ajutat cum au putut cu un personal recrutat din diferite alte profesii și cariere, — chiar această împrejurare ne face a crede, că nu ar fi oportun și rațional a octroa băncilor noastre un șablon uniform pentru asigurarea pensiunilor.

Din această cauză ni-am impus problema de a estinde expunerile noastre și preste cadrul asigurării „pensiunilor“, în înțelesul strict al acestui cuvânt, — și de a căuta și arăta și alte căi și mijloace, prin cari s'ar puté ajunge scopul urmărit, fie chiar numai în anumite condițiuni și direcțiuni, dar poate, în anumite împrejurări, cu mai multă înlesnire și cu rezultate mai reale.

Asemenea căi și mijloace ni-se presintă în *asigurările de capital și rente viagere*.

Înainte de a ilustra aceste asigurări cu exemple concrete, vom căuta să arătăm avantajile și scăderile lor în comparațiune cu asigurarea „pensiunilor“ în condițiunile și modalitățile expuse în articolul nostru premergător.

Asigurările de capital și rente în urma divergențelor nenumărate ce se ivesc în viață de toate zilele dela loc la loc și dela om la om, și nu mai puțin și în urma concurenței extraordinare ce și-o fac reciproc institutele de asigurare, — se contractează astăzi în cele mai diferite forme și combinațiuni. Cu toate aceste, basa pe care ele sunt calculate, este aceeași, și din punct de vedere al valorii bănesci a unei asigurări, nici nu prea există

o deosebire esențială între asigurări de capital și cele de rente, căci astăzi în general ori-ce capital poate fi prefăcut în rentă, și ori-ce rentă în capital.

Considerând deci asigurările de cari vorbim în *totalitatea* lor, și comparându-le cu pensiunile cum ni-le ofere s. ex. „Reuniunea de pensiuni a oficialilor particulari“, vom pute constata anumite deosebiri, după împrejurări odată mai mult și altădată mai puțin esențiale.

Aceste deosebiri, din punctul nostru de vedere vor fi parte avantajoase, parte defavorabile.

Ce privesce cele din urmă, avem să accentuăm în primul rând, că asigurările de cari vorbim cu această ocaziune, nu țin cont de cazul dacă persoana asigurată ar deveni *invalidă* înainte de timp, ci au în vedere numai o etate anumită, resp. decurgerea unui timp anumit, ori eventual cazul morții asiguratului.

Această împrejurare, fără îndoială, este un mare neajuns, căci expune oficialii asigurați eventualității, ca în cas de invaliditate precipitată să rămână fără ori ce provisiune. Cu toate acestea, acest neajuns nu are o importanță deosebită, deoarece ce s'ar manifesta numai în casuri cu totul *rare*. Agendele unui oficial de bancă nu prea sunt împreunate cu lucrări cari ar pute periclita în mod deosebit viața și sănătatea lor și a căror îndeplinire nu s'ar pute face în cas extrem și pe lângă o stare sanitară mai puțin multămitoare. Astfel între o sută de oficiali abia vor deveni invalizi înainte de timp, resp. deja în anii d'întâi ai activității lor, 2 sau 3 înși, și în asemenea casuri *excepționale* nu va fi o greutate prea mare, ca institutul respectiv să se îngrijească în mod excepțional de ajutorarea oficialului devenit invalid.

Un al doilea neajuns mai remarcabil ar fi, că plata capitalului resp. a rentei, este legată de un termen fix, și astfel asemenea asigurări nu ar cuprinde nici o provisiune pentru cazul dacă ieșirea sau dimiterea din funcțiune a oficialului înainte de acel termen de plată ar fi reclamată prin interesele de serviciu, prin o eventuală reducere a personalului unei bănci, ori prin alte asemenea motive. Însă și aceste eventualități sunt tot numai casuri excepționale și efectele lor păgubitoare s'ar pute paraliza în câțva și prin aceea, că societățile mai mari de asigurare deja după doi 2—3 ani admit capitalizarea asigurărilor ori desfacerea lor pe lângă o restituire echitabilă a primelor vărsate.

Față cu aceste scăderi asigurările ce ne preocupă, presintă însă și multe avantagii

mai însemnate. În deosebi pentru *famiile* oficialilor ele cuprind multe favoruri, cari între împrejurările noastre speciale au o importantă deosebită.

Scim anume, că pensiunile în general, și în special și cele dela reuniunea des amintită, sunt avantajoase mai ales în cât privesc *renta de etate* a oficialilor asigurați, dar cuprind o provisiune cu mult mai vitregă pentru familiile lor în cazul de moarte al oficialului asigurat, adecă încât privesc renta de văduvie.

Dacă vom examina chestiunea din punct de vedere practic și pe baza statisticeii, vom găsi că cea mai mare parte a oficialilor de bancă își vor pute ocupa funcțiunea până la moarte și vor fi puțini între dînșii, cari după un serviciu de 40 ani să se mai bucure ei înșiși timp îndelungat de favorurile pensiunii. Din contră va fi cu mult mai mare numărul acelorora, cari vor muri în decursul funcționării lor, și pentru cari instituțiunea pensiunilor va presenta numai un interes indirect, anume o rentă pentru susținerea familiilor lor.

Și din acest punct de vedere asigurările ordinare de capital cuprind un mare avantaj, încât asigurază ereșilor dela început aceleași beneficii ca și oficialului asigurat pentru cazul dacă ajunge o anumită etate.

La pensiunile Reuniunii despre care am vorbit în rândul trecut, renta văduvei asiguratului este numai de 40% a pensiunii asigurate, și astfel în cele mai multe casuri va fi insuficientă pentru susținerea unei familii mai numeroase. Încă și mai defavorabilă este această provisiune în cas dacă soția asiguratului ar muri mai nainte, și ar rămâne după dînsul numai un număr mai mare de copii minoreni.

Apoi se agravează acest neajuns mai ales și prin aceea, că în cei d'ântâi 10 ani familia asiguratului nu ar pute pretinde mai mult decât restituirea primelor vărsate.

Din contră la asigurările ordinare de capital familia oficialului, fie văduva lui ori chiar și numai un singur copil, ar pute conta dela prima și a asigurării cu siguranță deplină la un mic capital, care i-ar da posibilitatea de a-și agonisi pe o cale oare-care pânea de toate zilele.

După aceste aprețări generale a asigurărilor de capital și rente, vom da cu proxima ocaziune exemple concrete spre a arăta că cu mijloacele de cari dispunem, ce rezultate s'ar pute realiza din cas în cas.

Importanța valutei noue.

— În raport cu Industria.¹⁾ —

Conform datelor statistice, monarhia noastră a importat în periodul 1887—1890 materii brute în media anuală de 300 milioane coroane, iar fabricate în preț de 270 milioane coroane; față de acestea exportul de materii brute s'a evaluat pe an la 360 mil. coroane, iar a celor fabricate la 370 mil. coroane.

Din comparațiunea acestor date, vom ajunge la rezultatul, că industria Austro-Ungariei ocupă un loc de frunte pe piața universală și că o mulțime de materii brute s'au importat numai pentru ca în formă prelucrată să se exporteze iarăși în țara lor de baștină.

A fost deci prea natural, ca între atari împrejurări, la fixarea relațiunii monetei noue nu s'a dat mai puțină atențiune industriei, decât producțiunii agrare.

Pentru ca să ne convingem însă, în ce mod a fost atinsă în special industria în urma fluctuațiunii valutare vechi, vom cita un raport extras din „Export-Compass“,²⁾ care se ocupă în special cu industria vieneză.

„Depreciațiunea valutei și-a continuat și în anul acesta calea, și în urma acestei situațiuni, — considerând că prețurile articolelor noastre de export sunt fixate în preponderanță în valută străină, — ori ce calculațiune a devenit ilusorie. Lichidațiunea se făcea în cele mai multe cazuri după anumite intervale pe baza unor cursuri inferioare, cari prescurtau în mod simțitor beneficiul așteptat. Cumpărătorii străini, cari își cumpărau mărfurile în Franci, Marce, Silingi sau Dollari și le egalau în aceeași valută, n'aveau să-și frământă capul cu diferențele valutare rezultate în urma fluctuațiunii cursului, fiindcă aceste diferențe de curs il priveau numai pe exportorul nostru. Perderile erau încă și mai însemnate la transacțiunile încheiate cu țeri transmarine cari își au valuta lor proprie, și cu deosebire în urma împrejurării, că asigurațiunile de plată se fac de regulă la o altă bancă europeană și nu austriacă, și astfel trebuia să facem un calcul dublu de schimb valutar“.

Ne vom pune deci întrebarea, că oare în ce direcțiune se vor face deplasările pentru comerț și industrie în momentul trecerii la valuta nouă?

Exportul de produse agronomice, de proveniență austriacă sau ungară, va avea un favor număral în urma valutei noue, la care s'a fixat o relațiune ceva mai urcată decât cursul de Ți al metalului nobil de atunci, fiindcă în schimbul produsului se va primi o cantitate de fiorini mai mare.

Dacă o monedă conține mai puțin aur, și cu toate acestea are aceeași valoare nominală, ca și o altă monedă cu conținut mai mare de metal nobil, în cazul acesta se va primi pentru o anumită cantitate de marfă mai multe piese din moneda dintăiu sau mai multe unități.

Pe timpul acela (la 1892) se vorbea adeseori, că la fixarea relațiunii s'a ținut mai mult cont de interesele Ungariei decât de ale Austriei, fiindcă Ungaria are export de produse agrare, până când Austria inclină mai mult spre exportul de produse industriale, ale căror materii brute în mare parte trebuiesc importate din străinătate și astfel avantajul fiorinului mai ușor, — referitor la materiile brute, lesne poate deveni un desavantaj și mai mare. Așa de exemplu,

Austria importează pe seama industriei de bumbac materii brute în preț de 60 milioane fiorini și exportează cu toate acestea numai în preț de 7 milioane fiorini, astfel că consumul indigen se cifra la circa 53 mil fl. În cazul acesta la o diferență de 1 crucer (cu cât prețul aurului era mai jos taxat decât fiorinul), pierderea era de circa $\frac{1}{2}$ mil. fiorini.

Din contră însă profită, de exemplu, foarte mult industria de zahăr brut a monarhiei, care în fiecare an dispune de supraproducțiune în cantități mari pe seama exportului, iar materiile brute sunt abundante în țară. Așa la anul 1891 s'au exportat 5.032.366 măji metriche. Considerând însă că această operațiune se încheie aproape numai în franci aur, iar premia de export încă se calculează în aur, — relațiunea de 1:2.10 este de tot favorabilă pentru acest ram de industrie.

Ce este drept, Ungaria este în avantaju în urma relațiunii urcate, dar nu în așa o măsură, că Austria ar fi scurtată în favorul Ungariei.

Bilanțul comercial al Ungariei înainte de anul 1891 arată următoarele cifre:

	Import	Export	Sald de	
			export	import
1884	480.4	388.9	—	91.5
1885	448.9	396.2	—	52.7
1886	416.2	317.9	1.7	—
1887	434.5	402.5	—	32.0
1888	446.6	444.4	—	2.2
1889	459.4	460.6	1.02	—
1890	485.4	530.1	44.7	—

Din aceste 7 bilanțuri se vede că numai în ultimul an rezultă un sald mai însemnat de export, prin urmare nu se poate susține, că interesele Ungariei ar zace exclusiv numai în export agrar.

Din cifrele comerțului Ungariei cu Austria iasă la iveală, că la o mare parte a cifrelor mai sus înșirate de export brut participă și Austria, și că la saldul de export al monarhiei participă materiile brute și fabricatele în proporțiune aproape paritetică.

Pentru o mare parte a acestor fabricate s'au importat materiile brute din Ungaria și astfel cifrele de export din 1890 ale bilanțului comercial ungar cuprind un export de materii brute, cari în mare parte figurează în exportul monarhiei ca export de fabricate.

Prin urmare, considerând aceste cantități, întreaga monarhie va beneficia de favorul, că va fi cruțată de efectul momentan al tranzițiunii la banii mai ușori stipulați prin relațiune.

JURISDICȚIUNE.

Decisiuni curiale.

Replătirea depozitelor. Plata efectuită asupra unui deposit spre fructificare din partea unui institut de bani ajuns în concurs, se poate ataca cu același succes, ca și ori-ce altă plată făcută după declarare în stare de faliment. (Curia reg., Nr. 2235/901).

*

Garantul (készfizető kezés) ca condebitor solidar, este responsabil pentru datoria întregă. Dacă o astfel de garanție nu este legată de condițiune sau termin, atunci garantul nu poate ridica excepțiunea, că creditorul a acordat debitorului direct respir; fiind că impregiurarea aceasta, precum și relațiunea de drept dintre creditor și debitorul direct liberează pe garant

¹⁾ După profesorul Robert Stern „Krone und Gulden“.

²⁾ „Export-Compass“ 1890, Dr. Alex. Dorn, Wien.

cu atât mai puțin de sub obligamentul de plată, cu cât garantul, ca condebitor solidar, poate fi inacționat chiar și singur din partea creditorului.

(Curia reg., Nr. 1728/900).

LEGISLAȚIUNE.

Budgetul anului 1902. În ședința camerei ung. din 23 Novembre a. c. ministrul de finanțe a prezentat proiectul de budget pe 1902, însoțit de expozeul obicinuit, din care estragem următoarele:

Nici anul expirat nu poate fi considerat în privința economică, că un an bun, pentru-că a dat numai o recoltă mediă. Prețul cerealelor nu s'a urcat. Din contră se observă un regres în agronomie și industrie, aceste două ramuri principale în deosebi favorisate de cătră stat; numai comerțul, care nu se bucură de o bunăvoință excepțională, a luat un avânt oarecare în timpul din urmă. Escedentul anului expirat face 39.9 milioane coroane, iar escedentul casselor 18.3 mihoane coroane. Acest rezultat arată invederat cu câtă precauțiune și economisare s'a compus budgetul.

La facerea budgetului present, ministrul a trebuit să aibă în vedere referințele economice actuale și principiul lui conducător a fost: *economia*. Dacă cu toate acestea au crescut eroğațiunile, această împrejurare se poate motiva cu aceea, că guvernul este consciu de datorințele ce are de implinit, și prin urmare sporirea eroğațiunilor nu s'a putut evita.

Astfel s'au preliminată în cifre generale:

	1902	1901
	Coroane	
cheltueli ordinare	992.204,074	față de 970.496,503
cheltueli transitoare	34.360,047	" " 30.781,834
investiri	60.184,962	" " 55.768,080
total	1,086.749,083	față de 1,057.046,417

adeacă cu 29,702.666
mai mult decât au fost preliminate pe 1901.

Din această sumă de 29.7 mil. K cad 6.716 mil. K asupra cheltueliilor comune, 5.3 milioane se cer pentru executarea legilor aduse în anii precedenți și dela ultimul budget încoace. *Quota țărilor coroanei ungare la cheltuelile comune crește cu 6.717 milioane K după deciziunile sancționate ale delegațiunilor.* Preliminariul datoriiilor de stat pretinde în total un plus la eroğațiuni de K 1.025 milioane.

La ministeriul de interne au crescut eroğațiunile în total cu 939,186 K și la ministeriul de finanțe cu 870,430 K.

La ministeriul de comerț s'au sporit eroğațiunile cu 5.951 mil. K. La titlul „postă, telegraf și telefon“ s'au sporit cheltuelile prin creșterea circulațiunii cu 1.222 mil. K, care sumă însă își afla echilibrare în venite la același titlu. Pentru trebuințele serviciului la liniile ferate de stat reg. ung. s'a provădut un plus la eroğațiuni de K 3.852 milioane.

Ministeriul de agricultură pretinde în total cu K 849.142 mai mult, iar ministeriul de culte cu 3.583 milioane K. Această sumă se împarte: la spitalul Carolina din Cluj. 573,482 K, la școale elementare mai mult cu 534,526 K, la subvenționarea școalelor populare comunale și confesionale un plus de 500.000 K, la ajutorarea confesiunilor un plus de 421,500 K. Cheltuelile ministeriului de honveți cresc cu 2.132.000 K.

Din creșterea de 7.995 milioane K a cheltueliilor extraordinare, 3 milioane cad în sarcina ministe-

riului de finanțe având a fi folosite la îmbunătățirea proiectată a situațiunii funcționarilor, a funcționarilor subalterni și servitorilor de stat pentru cazul că proiectul respectiv de lege ar intra în vigoare deja în anul 1902.

1902   1901
Coroane.

Venitele ordinare s'au	
preliminat cu	1,035.800,608 față de 1,012.770,396
Venit. extraordinare	
s'au preliminată cu	51.069,410 „ „ 44.311,901
Venitele totale	1,086.870.018 față de 1,057.082,297

prin urmare o creștere de K 29.787,721 și un excedent de 120,935 K față de eroğațiuni.

Din această urcare a venitelor pozițiunile cele mai însemnate le arată *ministrul de finanțe*, adică 11.244,370 K cari se repartisează din creșterea venitului din contribuțiuni directe cu 3.284 milioane K, din darea după interesele de capital și rentă cu un milion K. din darea de consum și dela beuturi cu 3.38 milioane K, dela usinele de fer cu 2.336 mil. K, etc.

De asemenea și *ministeriul de comerț* arată un spor la venite, de 11.314,215 K, din care partea cea mai mare revine postelor, telegrafelor și telefonului, cassei de păstrare postală și liniilor ferate de stat.

La *ministeriul de agricultură* s'au urcat venitele extraordinare cu 1.41 mil. K în parte din realizarea contractelor de cumpărare.

De încheiere amintesc ministrul de finanțe lucrările mai importante pentru viitor, cum sunt: regularea salariilor funcționarilor și reforma administrațiunii, și constată, că la noi s'a putut păstra echilibrul budgetar, fără a recurge la impositiv nou, pe când aproape în toate statele din Europa, atât referințele economice cât și cele budgetare se presintă din ce în ce tot mai nefavorabile.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea.

Sibiu, 28 Novembre 1901.

⊙ Ne apropiăm de încheierea anului, și se poate deja de pe acum constata, că acesta a fost un an abundent în număr, și că fluctuațiunea dobândii n'a fost mare. Causele acestei aparițiuni însă numai îmbucurătoare nu le putem numi, fiindcă facilitatea țirgului monetar este a se atribui stagnațiunii de afaceri. Pe de altă parte însă numai abundenței de număr este a se mulțami, că piața universală a putut satisface cererile de împrumuturi, cu deosebire ale Angliei. fără mari greutăți, și că basa deja slăbită a circulațiunii universale nu s'a mai sguduit și prin încordarea dobândii.

Se conta cu siguranță, că, încă înainte de încheierea anului, atât Franța cât și Anglia vor apăre pe piață cu câte un împrumut; operațiunea franceză s'a amănat însă deocamdată până la primele luni ale anului viitor. Nici consolelele engleze nu vor fi puse în circulațiune înainte de Ianuarie, cu toate că situațiunea favorabilă, în urma amănării împrumutului francez, și facilitatea permanentă a țirgului monetar, s'ar fi putut exploata pentru executarea mai timpurie a acestei operațiuni. Lichidarea facilă a țirgului monetar va dăinui poate până pe la începutul anului viitor. În London se dă cu socoteala, că mai târziu, prin încassarea impositivelor, se vor rétrage din circula-

laținea pieței sume mari, cari se vor folosi de regim pentru plățile curente numai în Martie. De pe acum deja regimul a pus în circulațiune cu 3 milioane punți mai puțin de cum s'a încasat pentru console. Această împrejurare, cât și stăruința Băncii de a re-trage banii din circulațiunea pieții, au avut efectul că discountul privat a rămas cât se poate de solid, iar cursul deviselor asupra London s'a încordat. În New-York aproape s'a trecut peste punctul aurului, iar în Paris și Berlin cursul deviselor stă pe un atare nivel, în cât posibilitatea unui export de aur spre aceste țeri se pare ca exchisă.

Situațiunea tirgului monetar din Paris a devenit iarăși atât de facilă, în cât încep deja a se căuta plasamente în London. Importul de aur din America continuă încă, și de aci provine reducerea prețului aurului.

În Germania situațiunea este aceeași ca în septemăna expirată, și anume se observă în general o ținută rezervată. La noi facilitatea tirgului monetar încă se reduce la lipsa de afaceri.

În ședința consiliului general al Băncii Austro-Ungare ținută la 22 crt., secretarul general Consil. dl Pranger a raportat asupra situațiunii tirgului monetar și a mișcării aurului. Referitor la situațiunea monetară, a constatat din nou, că dezvoltarea acesteia nu este încă normală, și că cererea mai mare de bani, ce de regulă se începe din toamnă, nu s'a ivit încă. Referitor la importul de aur, situațiunea este încă tot favorabilă.

COMUNICAȚIUNE. / Central

Scumpirea cărților postale. După cum se scie, înainte cu doi ani s'a urcat prețul cărților postale pentru Austria și Germania dela 4 la 5 fileri, rămânând numai pentru comunicația internă a Ungariei cărți postale cu 4 fileri. Pentru viitor, însă precum se vede din bugetul ministeriului de comerț, se intenționează a se introduce și pentru corespondența internă cărți postale cu 5 fileri; numai timpul nu este încă fixat.

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Székelegyleti első takarékpénztár“ în Sz. Keresztur, — căderea căreia a fost cauza atacurilor îndreptate în timpul din urmă contra băncilor noastre în presa maghiară, — s'a declarat în stare de faliment. Concluzul de liquidare al adunării generale extraordinare, cassat din partea tribunalului, a fost aprobat ulterior de tabla reg., astfel că erau șanse că afacerile se vor pute finaliza pe calea liquidatiunii. O parte a acționarilor sub conducerea unui farmacist din Cluj însă a cerut deschiderea concursului, care acum s'a și ordonat din partea tribunalului competent.

DIN REUNIUNI.

În chestia înființării unei Reuniuni române agricole în cott. Brașov s'a ținut o consultare Vineri în 22 Nov. n. a. c. în edificiul gimnasiului român din Brașov. Adunarea a fost convocată de comitetul desp. „Brașov“ al „Astrei“ și a fost deschisă de directorul acestui desp., dl Andreiu Bârseanu. A participat un număr frumos de fruntași din Brașov

și impregiurime, indeosebi preoți și învățători. După cuvântul de deschidere, în care s'a accentuat indeosebi necesitatea înființării unei Reuniuni agricole în ținutul Brașovului, a urmat o interesantă dezbateră, la care au participat mai mulți vorbitori, insistând asupra trebuinței de a se înființa o astfel de Reuniune și declarându-se toți cei de față gata a da mână de ajutor la înjghebarea și prosperarea acestei reuniuni. S'a ales apoi o comisiune constătătoare din 28 membri, care să compună statutele și să facă pașii de lipsă pentru aprobarea lor din partea statului, cum și să câștige cât mai mulți aderenți și sprijinitori. Cu convocarea adunării de constituire a fost însărcinat dl Ioan Aron, dir. școl. în Brașov.

Asoțiațiunea meseriașilor români din Lugoș. O comisie pregătitoare sub presidiul D. Dr. G. Dobrin, avocat, a convocat pe Dumineca trecută, în 24 Novembre a. c., adunarea generală constituantă a „Asoțiațiunii meseriașilor români din Lugoș“. Această adunare a ales un birou provisor, a votat proiectul de statute deja elaborat și a însărcinat comitetul Reuniunii în frunte cu Dl președinte Dr. Cornel Jurca, ca să ducă în indeplinire concluziunile luate. Scopul societății e cultivarea membrilor prin întruniri în localul societății, prin lectură și prelegeri publice acomodată.

Calendarul săptămânei.

(1—7 Decembre st. nou).

Țile	Cal. Greg.	Cal. Iulian
Dum.	1 Dec. Eligiu	18 Muc. Platon
Luni	2 Bibiana	19 Pror. Avdiu
Martî	3 Franc. Xav.	20 Cuv. Grigoriu Dec.
Merc.	4 Barbara	21 (†) Intr. în biserică
Joi	5 Sava	22 S. Apost. Filimon
Vineri	6 Nicolau	23 Păr. Amfilochiu
Sâmb.	7 Ambrosiu	24 PP. Climent și Petru

Trageri la sortî.

Decembre 1: Losuri de stat 1864 de 5%. Losuri Turcesci.

Scadența cupoanelor.

Decembre 1: Renta ung. de 4% K 4—. Priorit. austr Nordwestbahn 5% Marce 14.96 $\frac{1}{2}$. Priorit. aust. Ferdinand Nordbahn 4% fl. 4—. Scrisuri fonciare Bodencredit Sibiiu 5% fl. 2.50. Scris. fonc. cu pr. Bod.-Cred. aust. 3% aur 1880 fl. 1.47. Scris. fonc. cu pr. Banca hip. ung. 4% fl. 2—. Cassa de păstrare aradană 5 și 5 $\frac{1}{2}$ % fl. 2.50 și 2.75.

Tirgurile (Bălciurile).

(23—30 Novembre st. v.)

Novembre 23. Ațel. Blaj.² Capolnoc-Mănăstur.¹ Făgăraș.³ Oradea mare (până în 30-lea, 23—24 tirg de rîmători, 26—27 tirg de vite, 28—30 tirg de mărfuri). Orăștie.² Petelea. Turda.² Uzon.¹ Zălău (până în 24-lea). 24. Sereda Murășului (până în 27-lea) 25. Cianadul sêrbesc și nemț. 26. Trapold (comit. Tirnavă mare). 27. Ôrmenis (până în 29-lea, tirg de rîmători). 28. Gilău. Rodna veche. 29. Dej.² Éleșd (până în 13-lea). Pojon (până în 5 Decembre). Timișoara (până în 3 Decembre, 29 tirg de vite cornute, 29—30 tirg de rîmători și oi, 30 până în Decembre tirg de cai, și toate 5 țilele tirg de mărfuri). Zám. 30. Bioziod.² Ghierghio-Sân-Miclăuș.² Sân-Miclăuș.² Șeica mare.

⁰ = ⁰ în aceeași țî și tirg de vite, ¹ = 1 țî, înainte tirg de vite, ² = 2 țile înainte tirg de vite, etc.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 27 Novembre 1901.

%	V A L O R I	Viena Bpesta	
		vinde	vinde
	Datoria publică comună.	v. cor.	p. 100 K
5	Renta unit. Bancnote, Mai, Nov., 16% dare	99-15	99—
5	arg. Ian. Iulie. 16% "	98-95	99—
5	Losuri d. a. 1854 à fl. 2 0— v. c. 20% "	192—	192-50
5	" " 1860 à fl. 500— " 20% "	140-80	141-50
5	" " 1860 à fl. 100— " 20% "	172—	172—
—	" " 1864 à fl. 100— " 20% "	225—	224—
	Datoria publică austriacă.		
4	Renta austr. aur., scut. de dare	119—	119-40
—	" " Cor.	95-70	95-75
3 1/2	" " de invest.	84-10	—
	Datoria publică ungară.		
4	Renta ung. aur. . . . . scut. de dare	118-65	118-75
4	" " Cor. . . . . " "	93-25	93-50
4 1/2	Impr. C. ferate d. a. 1889, aur, " " "	122-50	122-25
4 1/2	" " " " 1889, arg. " " "	101-50	101-25
4 1/2	" " " " 1876, aur.	120—	120—
—	" " ung. cu premii à 100 fl.	175-60	175-50
4	" " p. regul. Tisei . . . . . sc. de dare	147—	147-50
4 1/2	Oblig. ung. de regalii . . . . . " " "	100-65	100-50
3	Impr. p. regul. Porții de fier . . . . . " " "	84—	83-50
4	Oblig. rurale croato-slavone . . . . . " " "	94—	94-50
4	" " ungare . . . . . " " "	93-80	94—
	Alte datorii publice.		
5	Los. p. regularizarea Dunării, à 100 fl.	268—	—
5	Obl. Soc. Temeș-Bega	94—	94—
—	Imp. cu prem. al orașului Viena	397-75	400—
3	" " sârbesci à 100 fr.	82-25	84—
—	Oblig. " cu premii a C. fer. turc. à 400 fr.	99-50	—
—	Impr. bulgar 1889	101-75	102—
	Scrisuri fonciare și a. a.		
4	Inst. de Cred. fonc. austr.	95-70	—
3	" " " " cu premii, 1880	256-50	128-50
4	Banca austro-ungară	100—	100—
4	" " " "	100—	100—
4 1/2	Banca comerc. ung. Pesta	98-25	98-25
4 1/2	Obl. com. ung., Pesta, amort.	103—	103—
4	" " " " 50 ani	94—	94—
4 1/2	" " Casei de păstr., cap., Pesta	98-75	99-25
4 1/2	Inst. de credit fonciar ungar	100-80	100-80
4	" " " " " "	92-50	93—
5	Banca hipotecară ungară	98-50	98-25
4 1/2	" " " " " "	98-50	98-25
4	" " " " " " cu premii	247—	124—
4 0/0	Casa de păstrare regnic. Pesta, 50 ani	92—	93—
5	Albina, Sibiu	—	102—
4 1/2	Cassa de păstrare Sibiu, em. IV.	99-50	99-50
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiu, em. IV.	99-25	99-25
	Losuri.		
	Basilica, à fl. 5—	16-80	16-50
	Credit, à fl. 100—	408—	406—
	Clary, à fl. 40— v. c.	156—	—
	Soc. p. Navig. Dunăreană, à 100 fl. v. c.	540—	—
	Buda, à fl. 40—	170—	170—
	Pálffy, à fl. 40—	173—	165—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	50-75	54-50
	" " ungară, à fl. 5—	24-80	25—
	Rudolf, à fl. 10—	66—	—
	Salm, à fl. 40— v. c.	234—	—
	Salzburg, à fl. 20—	84—	—
	St. Genois à fl. 40— v. c.	267—	—
	Triest, à fl. 100— v. c.	200—	—
	" " à fl. 50—	397-75	—
	" " „Jó sziv”, à fl. 4—	—	9-50
	Valute.		
	Galbini austr. sau ung.	11-38	11-35
	" " c. reg.	11-35	11-35
	Napoleon'd'or (20 frei sau 8 fl. v. a.)	19-07	19-08
	20 Marce germ. aur	23-52	23-50
	5 ruble rusești	—	—
	Bilete germ. 100 M.	117-30	117-35
	" " franc. 100 Fr.	95-75	95-55
	Ruble, bilete, 100	253-75	255—
	Lei românesci, 100	—	—

Prețul per bucată

Bursa de mărfuri din Budapesta.

Cursul din 27 Novembre 1901.

		prima per 50 kg. vinde	
Grâu de Bănat	"	"	8-40
" " Tisa	"	"	8-75
" " Pesta	"	"	8-65
" " Alba-reg.	"	"	8-75
" " Bacica	"	"	8-45
Secară	"	100	7-15
Orz	"	"	6-20
Ovės	"	"	7-60
Porumb	"	"	6-35
Rapiță	"	"	—
Untură de porc B.-Pesta	"	"	53—
Slănină (clisă)	"	"	46—

Bursa de Bucuresci.

Cursul din 27 Novembre 1901.

		vinde Lei	
Renta amort. 1881 de 5% ⁰ / ₀	"	"	91—
" " internă 4% ⁰ / ₀	"	"	78-75
" " externă 4% ⁰ / ₀	"	"	79-25
" " 1898 4% ⁰ / ₀	"	"	78-75
Fonciare rurale 5% ⁰ / ₀	"	"	93-75
" " 4% ⁰ / ₀	"	"	78-25
Scris. fonc. urb. Bucuresci 5% ⁰ / ₀	"	"	78-75
" " " Iași	"	"	73-75

Imprumuturi hipotecare mai mari

cu 4 1/2%⁰/₀ interese,amortisabile în anuități semestrale
în timp de 30—50 ani,se acordă pe realități de câmp și pe
case situate în orașe cu tribunal, până
la jumătate a valorii reale.

Informațiuni se vor cere

la Red. „Revistei Economice”
în Sibiu.În editura Delegațiunii Bancilor Române
au apărut:

Problemele Reformei Bancilor,

de Dr. C. Diaconovich.

Prețul: broș. K 1—, leg. K 1-50.

Anuarul Bancilor Române

Anul I (1900). —◆— Anul II (1901).

Prețul: câte K 3—.

Se comandă la Administrația „Re-
vistei Economice” în Sibiu (Nagyszeben).